

84. Küçük Bey'in (Botchan - 坊ちゃん) yaşamındaki denge unsuru

Nihan ATLI USTA¹

APA: Atlı Usta, N. (2023). *Küçük Bey'in (Botchan - 坊ちゃん) yaşamındaki denge unsuru*. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (35), 1379-1389. DOI: 10.29000/rumelide.1346636.

Öz

Bu çalışmada, Japon Edebiyatı tarihinde önemli bir yeri olan, Meiji Dönemi yazarlarından Natsume Sōseki'nin (1896–1916), Küçük Bey (Botchan - 坊ちゃん) (1906) eserindeki denge unsurunun ne olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Eserde çocukluk döneminden itibaren sorunlarla mücadele etmeye çalışan Küçük Bey, hayatında bir denge kurmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, alanyazındaki diğer çalışmalardan farklı olarak, eserin tarihsel arka planı ve yazarın hayatı dikkate alınmaksızın Todorov'un yapısal anlatı çözümleme yöntemi ile Küçük Bey'in hayatındaki denge unsurunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Küçük Bey'in yaşamını etkileyen eylemleri ve bu eylemler sonucundaki değişimleri, olay örgüsündeki denge durumunu somut şekilde ortaya koymak için Todorov'un anlatı çözümleme yöntemi kullanılmıştır. Küçük Bey'in yaşadığı her problemde huzuru sağlamak için Kiyo'yu düşünmesi, Kiyo'nun söylediklerini hatırlaması, olayları Kiyo'nun bakış açısıyla değerlendirmesi ve hatta rüyasında Kiyo'yu görmesi ile eserdeki Kiyo karakterinin rolüne dikkat çekilmiştir. Çözümleme sonucunda Küçük Bey'in yaşadığı zorluklar karşısında dengeyi Kiyo ile kurduğu anlaşılmıştır. Küçük Bey'in Kiyo ile ilgili olumsuz düşünceleri de ortaya koyularak, bu düşüncelerdeki değişim açığa çıkarılmıştır. Dolayısıyla Kiyo'nun, Küçük Bey'in hayatındaki denge unsuru olması bir kenara, eserde bir figüran izlenimi veren Kiyo karakterinin gizli ve sessiz bir güç olduğu söylenebilmektedir. Küçük Bey, kasaba yaşamında Kiyo ile hayatlarını ayırmış olsa da Küçük Bey'in zihninde daima yer edindiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın, eserdeki sözcüklerden yola çıkarak, Kiyo karakterine derin bir anlam yüklemesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Natsume Sōseki (夏目漱石), Küçük Bey (Botchan-坊ちゃん), Tzvetan Todorov, Kiyo(清), Japon Edebiyatı

The element of balance in Botchan's life

Abstract

In this study, it was tried to determine the balance element in the work of Natsume Sōseki (1896-1916), one of the writers of the Meiji Period, which has an important place in the history of Japanese Literature, Botchan - 坊ちゃん (1906). In the novel, Botchan, who has been trying to struggle with problems since his childhood, is trying to establish a balance in his life. Therefore, in this study, unlike other studies in the literature, it is aimed to reveal the balance element in Botchan's life with Todorov's structural narrative analysis method, without considering the historical background of the work and the author's life. Todorov's narrative analysis method was used to concretely reveal Botchan's actions affecting his life and the changes as a result of these actions, and the balance situation in the plot. The role of the character of Kiyo in the novel was highlighted, with Botchan thinking about Kiyo in order to ensure peace in every problem he experienced, remembering what

¹ Dr. Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Japon Dili ve Edebiyatı ABD (Kayseri, Türkiye), nihanatli@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3745-9977 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 21.06.2023-kabul tarihi: 20.08.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1346636]

Kiyo said, evaluating the events from her point of view, and even seeing her in his dream. As a result of the analysis, it was understood that Botchan established the balance with Kiyo in the face of the difficulties he experienced. Botchan's negative thoughts about Kiyo were also revealed, and the change in these thoughts was also revealed. Therefore, aside from the fact that Kiyo is the balance element in Botchan's life, it can be said that the character of Kiyo, who gives the impression of an extra in the novel, is a secret and silent power. Although Botchan separated their lives with Kiyo in the town life, it was understood that Botchan always had a place in his mind. Therefore, it is thought that this study is important in terms of attributing a deep meaning to the character of Kiyo, based on the words in the work.

Keywords: Natsume Sōseki (夏目漱石), Botchan (坊ちゃん), Tzvetan Todorov, Kiyo(清), Japanese Literature

1. Giriş

İnsanoğlu hayatında kurmaya çalıştığı denge ile gelişir. Yaşamın anlamı da kurulan bu dengenin insan hayatına yansımalarıdır. Hayatta denge kurabilmek her zaman huzur getirmeyebilir. Denge aslında insanoğlunun yaşam savaşısıdır, hayat mücadelesidir ve durağan değildir.

Bu çalışmada, Japon Edebiyatı tarihinde önemli bir yeri olan, Meiji Dönemi yazarlarından Natsume Sōseki'nin *Küçük Bey (Botchan - 坊ちゃん)* eserindeki başkahraman Küçük Bey'in hayatındaki dengeyi ne şekilde kurduğu konusu tartışılmıştır. Eser, Küçük Bey'in çocukluk anlarıyla başlar. Edo'da² doğan Küçük Bey, çocukluğunu da orada geçirir. Okul hayatını Edo'da devam ettiren Küçük Bey, öğretmenlik yapmak için Japonya'nın Shikoku Bölgesi'ndeki bir kasabaya gider. Eserdeki temel olaylar söz konusu bölgede yaşanır ve eserde Küçük Bey'in kasabada yaşadığı sorunlar ve bu sorunlarla mücadelesi yer almaktadır. Çocukluk hayatından itibaren sorunlarla mücadele etmeye çalışan Küçük Bey, kasaba yaşamına da uyum sağlamaya çalışmaktadır.

Sōseki'nin *Küçük Bey* adlı eseriyle ilgili alanyazındaki çalışmalar arasında Dybovski, (Dybovski, 2020), yabancı dil olarak Japonca ders kitaplarında *Küçük Bey* eserini manga açısından ele almaktadır. Ayrıca, Çince ve Korece karşılaştırmalı bir çalışmada *Küçük Bey eserinde* geçen “şu” ve “o” işaret zamirlerinin örneklem olarak kullanıldığı çalışma da bulunmaktadır. (Kanai Hayato, 2019). Ayrıca Sōseki, Küçük Bey eserini ilk olarak Takahama Kyoshi'nin editörlüğünü yaptığı "Hototogisu" dergisinde yayınlamaya başlar. Shigeru'nun da (Shigeru, 2015), Sōseki ile Kyoshi arasında geçen mektuplaşma ile ilgili çalışması bulunmaktadır. Yoshimoto'nun (Yoshimoto, 2009), Sōseki'nin eserlerine günümüz bakış açısıyla yaklaşımı, Tokunaga'nın (Tokunaga, 2006) Küçük Bey ile okuldaki matematik öğretmeni Hotta arasındaki ilişkiyi konu alan çalışması bulunmaktadır. Evin hizmetkârı Kiyo ile ilgili çalışmalar dikkate alındığında, Hidetada'nın (Hiedata, 1990), Soseki'nin eserlerindeki erkekler ve kadınlarla ilgili araştırması bulunmaktadır.

Türkiye'deki³ alanyazın çalışmalarına bakıldığında Erdemir ve Atlı'nın eserleri karşımıza çıkmaktadır. Erdemir'in (Erdemir, 2022), *Küçük Bey* eserini edebiyat sosyolojisi bakış açısıyla Japon Edebiyatı derslerinde materyal olarak kullanımı ile ilgili çalışması bulunmaktadır. Yine Erdemir (Erdemir A. , 2015), *Küçük Bey*'deki kahraman *arketipini* göz önüne alarak incelemiştir. Yolculuk temasını ön planda

² Şehrin günümüzdeki adı Tokyo'dur. Meiji Dönemi'nde adı değişmiştir.

³ Türkiye'de Sōseki ile ilgili yapılan çalışmalar dikkate alındığında, Güven (2022), Baloğlu (2022) ve Genç'er'in (2018) araştırmaları da bulunmaktadır.

tutarak kahramanın çocukluğu ve ailesi, dadısı Kiyo ile ilişkisi, yaşamını şekillendiren rastlantılar, Tokyo'dan sonra küçük kasabada günlük yaşamda ve iş ortamında meslektaşları ve öğrencileri ile yaşadıklarını ele almıştır. Küçük Bey karakterinin yolculuğunun kendisine vardığı, Söseki'nin de söz konusu eserde kahraman *arketipine* uymayarak bir anlamda yarattığı kahramanı gibi sıra dışı davrandığı sonucuna varmıştır.

Diğer yandan *Küçük Bey*'le ilgili Ath'ya ait üç araştırma yer almaktadır. Bunlardan ilki, "*Edebiyatta Batılılaşma Teması -- Küçük Bey - Araba Sevdası Örneği*" başlıklı yüksek lisans tezidir (Ath, 2014). İkincisi "*Edebiyat Sosyolojisi Bakış Açısı ile Japon Edebiyatı Eğitimi*" (Ath, Edebiyat Sosyolojisi Bakış Açısı ile Japon Edebiyatı Eğitimi, 2017) ve üçüncüsü ise "*Küçük Bey'in Anlam Arayışı*" (Ath, Küçük Bey'in Anlam Arayışı, 2015) başlıklı araştırmasıdır. Ath, bu araştırmalarından birincisinde iki romanı karşılaştırdığı; ikincisinde Küçük Bey romanının Japon edebiyatı eğitiminde materyal olarak kullanımı üzerine odaklandığı ve üçüncü araştırmasında ise *Küçük Bey* romanı Lukács'ın roman kuramı temelinde inceleyerek Japon Dili eğitimine yeni bir bakış açısı getirdiği görülmektedir.

Küçük Bey eseri ile ilgili çok yönlü çalışmaların olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışma, diğer çalışmalardan farklı olarak, eserin tarihsel arka planı ve yazarın hayatı dikkate alınmaksızın, Todorov'un yapısal anlatı çözümleme yöntemindeki denge şeması ile analiz edilmiştir. Analiz ile Küçük Bey'in, hayatın akışında dengeyi ne şekilde kurmaya çalıştığı sorusuna cevap aranmış ve analiz sonucunda Küçük Bey 'in kasabada yaşadığı sorunlar karşısındaki denge unsuru ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışma, eserdeki Kiyo karakteri ile Küçük Bey arasındaki ilişkiye farklı bir bakış açısı sunması nedeniyle önem taşımaktadır.

2. Todorov'un Anlatı Çözümleme Yöntemi ve Denge Şeması

Saussure'un⁴ ileri sürdüğü göstergebilimden ortaya çıkan yapısal edebiyat eleştirisinde; yazarın hayatı, sosyolojik, tarihsel vb. olaylar geri planda tutularak sadece metin içi olgulara dayanarak çözümleme yapılmaktadır. Yapısal edebiyat eleştiri yöntemleriyle Propp⁵, Greimas⁶ ve Todorov gibi kuramcılar ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada, anlatı çözümleme yöntemi tercih edilen Todorov; Propp, Barthes, Greimas gibi öncüllerden etkilenerek kendi yöntemini geliştirmiştir. Todorov ilk olarak Roman Jakobson'un (Jakobson, 1960) "*Sözel mesajı sanat haline getiren nedir?*" sorusuna cevap aradığı dilin poetik dil işlevi üzerinden yola çıkmaktadır. Dolayısıyla ilk olarak dilin edebi metni, edebi yapan özelliğinden faydalanmaktadır. Barthes (Barthes, 1988) metni tek bir tümce olarak kabul eder ve metni parçalara bölüp onu yeniden kurarak metinde önce fark edilemeyen, gözden kaçan yanları, anlamları ortaya çıkarmayı amaçlar. Todorov, Barthes'ın bu düşüncesinden faydalanarak metni parçalara bölerek inceler. (Ath, Kawabata Yasunari'nin Eserlerinde Kadın, 2020)

⁴ Genel Dilbilim Dersleri notları ölümden sonra yayımlanan Saussure, ortaya koyduğu dilbilimsel teorilerde göstergebilimi ayrı bir bilim dalı olarak değerlendirerek ilk adımı atmıştır.

⁵ Propp, Masalın Biçimbilimi adlı çalışmasında olağanüstü masalları yapı bakımından incelemiştir. Propp masalları içeriğe göre değerlendirmez. Kişiler değişse bile kişilerin yaptığı eylemlerin sabit kaldığını vurgular. Propp'a göre masallarda sabit ve değişken unsurlar vardır. Kişilerin gerçekleştirdiği eylemleri sabit unsur olarak değerlendirirken, kişiler ve mekân değişken unsurlardır. Bu nedenle Propp, masallarda çok çeşitlilik olmasına rağmen masalların derin yapısındaki tek biçimliliği tespit etme çabasıdır. Masallardaki sabit unsurları belirleyerek masalın kökenini ortaya koymaya çalışır.

⁶ Yapısal edebiyat eleştiri alanında geliştirdiği *Eyleyenler Modeli* ile eserdeki zıtlıklar üzerinden metin çözümlemesi yapan teorisini ortaya koymuştur.

Todorov, Propp'un masal çözümleme yönteminde ortaya koyduğu işlevlerinden yola çıkarak anlatılardaki olay örgüsündeki dönüşüme dikkat çekmektedir. Aynı zamanda Greimas'ın ortaya koyduğu kipliklerinden yola çıkarak da kişilerin yaptığı eylemleri "bir durumu değiştirmek, kuralları çiğnemek, cezalandırmak" vb. başlıklar halinde ele almaktadır. Oluşturduğu yöntemiyle de *Dekameron'un Grameri* isimli doktora tezinde Giovanni Boccaccio tarafından yazılan *Decameron Öyküleri*'ni dilbilgisel kategorilere ayırarak çözümlemektedir. (Atlı, Kawabata Yasunari'nin Eserlerinde Kadın, 2020, s. 9)

Todorov, (Todorov, 1971), (Todorov, Anlatı Türünde Yapısal Analiz. (Çev: Bülent Aksoy), 1977), (Todorov, Poetikaya Giriş (Çev: Kaya Şahin), 2014), (Todorov, Edebiyat Kavramı (Çev: Necmettin Sevil), 2015) metin incelemesini temel kategorilere ayırmaktadır. Bu kategoriler cümlelerin dilbilgisel çözümlemesinde kullanılan anlambilimsel düzey, söz düzeyi, eylem düzeyi, zaman, bakış açısı, söz dizimi gibi kategorilerden oluşmaktadır ve Todorov kısaca yöntemini işaretlerle şu şekilde göstermektedir:

Kişiler: X, Y, Z

Olayların arka arkaya sıralanması: +

Olaylar arasındaki nedensellik bağıntısı: →

Bu işaretler doğrultusunda Todorov (1977), *Dekameron'un Öyküleri*'ni analiz etmiştir. Öncelikli olarak öyküde ya da anlatıda, değişime yol açan olaylarını özetleyerek olay örgüsüne önem veren Todorov (1971), aynı eserde ele aldığı başka öykü ile anlatıdaki olay örgüsünde yer alan eylemler ve eylemler arasındaki nedenselliğe vurgu yapmıştır.

Todorov'un yöntemini aşağıdaki gibi sınıflandırarak açıklamanın mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

2.1. Yapısal Birimler ve Birleşimleri: Anlatıdaki söz düzeyini oluşturmaktadır. Anlatıda ya adlandırmalar ya da tasvir, niteleme, betimlemeler ağırlıklıdır. Adlandırmalar özel isimler, zamirlerden oluşur. Cins isimler, sıfatlar, zarf ve eylemler dilin betimsel işlevini üstlenmektedir. Anlatının düzenini oluşturan şu birimler öncelikle ele alınmaktadır: (Todorov 1971, 77, 2014, 2015)

a. **Kişiler (Karakterler):** Özel isimleri ya da zamirleri temsil etmektedir. Özne ya da nesne/cins isim konumunda görev yapabilirler. Todorov'un (Todorov 1971) yönteminde kişileri x,y,z olarak adlandırdığı görülmektedir.

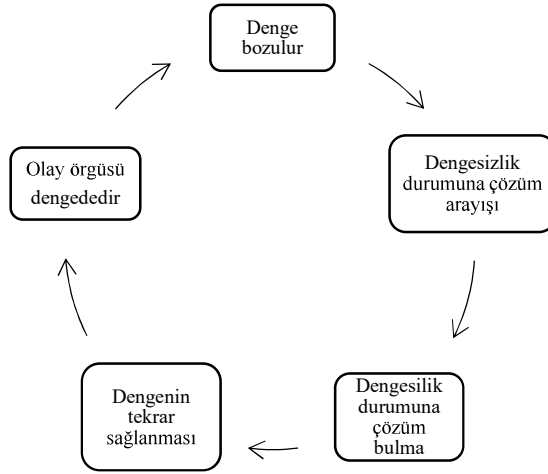
b. **Kişileri niteleyen özellikler:** Durumlar, iç özellikler ve kişiyi etkileyen dış koşullar olmak üzere üç sınıfta ele alınmıştır. Karakterlerin nitelikleri, sıfatlara örnek teşkil etmektedir. Sıfatlar tekil nitelemelerdir. Ancak isimler nitelemeler bütünü yani sıfatlar bütünüdür. Örneğin evli kadın nitelemeler bütünüdür. Toplumun kültürel yapısına göre nitelikler (sıfatlar) içermektedir.

Todorov, öykülerin bir kısmını "durum/kişilik değiştirme" öyküleri olarak adlandırmaktadır. Öyküdeki karakterlerden birinde bulunan bir kusur, bir dengesizlik oluşmasına neden olur. Kusurun yok olmasıyla sonuçlanan bir düzelme süreci olabilmektedir. Yine aynı şekilde kusursuz olan bir karakterin olaylar karşısında kusurlarının ortaya çıkması da söz konusu olabilir.

c. **Kişilerin gerçekleştirdikleri eylemler:** Eylemler bir süreçtir. Bir durumu değiştirmek, kuralları çiğnemek, suç işlemek, cezalandırmak gibi eylemler de bir önceki durumu değiştiren eylemleri belirler. Her değişiklik öykünün yeni bir halkasını oluşturur. Birbirinden ayrı olan eylemlerin her biri birbirini takip eder. Öyküde eylemlerde denge durumuna göre bir döngü bulunmaktadır.

d. **Olay örgüsündeki denge durumu:** Todorov (1977,2015), denge durumundaki döngüyü anlatıdaki olay örgüsü üzerine temellendirmektedir. Değişimin olduğu olayların arka arkaya sıralanması olay örgüsünü oluşturmaktadır. Anlatıdaki olay örgüsü, anlatıdaki değişime göre ele alınır. Olay örgüsündeki değişimi temel alarak da olay örgüsünü denge terimi altında sınıflandırmaktadır. Çözümlenecek edebi türe göre denge durumu ve olay örgüsündeki değişim çeşitlilik göstermektedir. Kısa öyküde tek bir durum ve denge durumu söz konusu olabiliyorken roman türünde birçok durum değişikliği ve denge durumu ortaya çıkabilmektedir. Dolayısıyla roman türünde olay örgüsündeki denge durumuna ve değişime göre olay örgüsü kesitlere ayrılarak çözümlene yapılabilmektedir. Olay örgüsündeki denge durumu şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

1. Anlatıda olay örgüsü denge durumunda başlar.
2. Bir olay sonrasında denge bozulur.
3. Dengesizlik durumu oluşur.
4. Dengeyi kazanmak için soruna bir çözüm aranır.
5. Dengesizliği yaratan soruna çözüm bulunur.
6. Çözümün bulunmasıyla denge yeniden kazanılır. Anlatı sürekli bu döngü içerisinde de devam edebilir ya da anlatı bir dengesizlik durumu ile de başlayabilir. Denge durumu şeması Şema 1'de gösterilmiştir.

Şema 1: Olay Örgüsündeki Denge Şeması

Buradaki denge durumu tam tersi şekilde de olabilir. Olay örgüsü bir dengesizlik üzerine de kurulabilir. Denge durumu olay örgüsünde görüldüğü gibi kişilerde de görülebilmektedir. Kişilerdeki denge durumu, kişileri niteleyen özelliklerin değişmesiyle oluşmaktadır.

Todorov'un anlatı çözümlene yöntemi; özne (kişiler), öznelerin (kişilerin) gerçekleştirdiği eylemler ve öznelerin (kişilerin) yaptığı eylemler sonucunda öznelerin (kişilerin) kazandığı kişisel özellikleri, nitelikleri ön plana çıkarmaktadır. Dolayısıyla Küçük Bey'in yaşamını etkileyen eylemleri ve bu eylemler sonucundaki değişimleri, olay örgüsündeki denge durumunu somut şekilde ortaya koymak için Todorov'un anlatı çözümlene yöntemi uygulanmıştır.

3. Natsume Sōseki (夏目漱石) ve Küçük Bey Hakkında

Natsume Sōseki 1867 – 1916 yılları arasında yaşamıştır. 1868 yılında gerçekleştirilen Meiji Restorasyonu ile birlikte başlayan Meiji Dönemi⁷ yazarlarından biridir. Sōseki'nin yaşadığı yıllar Japonya'da değişimin hızlı olduğu aydınlanma dönemi olduğu için, Sōseki bu süreçte karşılaşılan zorlukları eserlerine de yansıtmıştır. *Küçük Bey* eseri de bunlardan birisidir. 1893 yılında Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nin İngiliz Edebiyatı bölümünden başarıyla mezun olan yazar, Japon hükümetinin bursu ile 1900-1902 yılları arasında İngilizce eğitimi için Londra'ya gönderilir. Gözde öğrencilerin hak ettiği bu burs ile Japon hükümeti, yurt dışında alanlarında uzmanlaşan öğrencileri ülkelerinde bulunan Batılıların pozisyonlarına yerleştirmeyi amaçlar. Sōseki, 1903 yılının Ocak ayında Tokyo'da ilk Milli Üniversite olarak tanınan İmparatorluk Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı derslerine girmeye başlar.

Romanın başat karakteri Küçük Bey'dir. Mahallede ve okulda yaramazlıklarıyla tanınan Küçük Bey'in annesi, o daha çocukken bir hastalık sebebiyle ölür. Ancak ağabeyi Küçük Bey'in yaramazlıkları yüzünden annesinin öldüğü yönünde Küçük Bey'i suçlar. Annesi hayattayken de Küçük Bey'in yaramazlıklarından sürekli şikâyetçidir. Annesinin ölümünden sonra yaklaşık beş altı yıl kadar babası, ağabeyi ve hizmetkârları Kiyo⁸ ile birlikte yaşamaya devam ederler. Eserde Küçük Bey "*Edolu Çocuk*" anlamına gelen *Edokko* (江戸っ子) ismi ile anılır. Küçük Bey adını ise ona evlerindeki hizmetkâr Kiyo vermiştir. Kiyo her zaman Küçük Bey'e çok akıllı biri olduğunu ve çok iyi mevkilere geleceğini söyler. Küçük Bey'in bir gün çok iyi yerlere gelip, çok iyi evlerde yaşayacağına inanır. Kiyo, eğer bir gün Küçük Bey güzel bir ev alırsa onunla birlikte yaşayabilmenin mümkün olup olmadığını Küçük Bey'e defalarca sormuştur.

Annesinin vefatından altı yıl sonra Küçük Bey babasını da kaybeder ve abisinin evlerini satması üzerine de kendine yeni bir hayat kurmaya çalışır. Yalnız kalan Küçük Bey'in, Kiyo'nun birlikte yaşama hayalini gerçekleştirebilecek maddi gücü yoktur. Bu yüzden kendisi bir otele yerleşir, Kiyo'yu ise Kiyo'nun yeğenin yanına götürür. Sonrasında elindeki para ile eğitim hayatına başlar.

Küçük Bey, üniversiteden mezun olduktan sonra da Shikoku'da küçük bir köye öğretmen olarak gider. Çocukluğunda yaramazlıklarıyla bilinen Küçük Bey, öğretmenlik yaptığı dönemlerde de şımarık ama dürüst, açık sözlü, temiz kalpli, atılgan, adaletli, içten ve gözü kara biri olarak karşımıza çıkar. Küçük Bey'in karşıt karakteri ise Kırmızı Gömlek'tir. Okuldaki edebiyat öğretmenidir, aynı zamanda okulda müdür yardımcısıdır. Üniversite mezunu olduğu için saygı gören biridir ve yıl boyunca pazen kırmızı gömlek giymesi ile dikkat çeker.

Küçük Bey gittiği kasabada, öğrenciler ve Kırmızı Gömlek ile sorunlar yaşar. Yaşadığı sorunlara okuldaki matematik öğretmeni Hotta ile ortak çözüm bulur. Küçük Bey, Kırmızı Gömlek ve öğrencileriyle yaşadığı sorunlara karşı şiddet uygulayarak bir takım çözümler bulmuştur. Ancak Küçük Bey'in bulduğu bu çözümler bu çalışmanın konusu olmadığı için kapsam dışı bırakılmıştır. Bu araştırmada Küçük Bey'in

⁷ **Meiji Dönemi** (1868 – 1912) Japon tarihi için çağdaşlaşma hareketlerinin yaşandığı dönemdir. Dönemin başlarında Batılı ülkelerin üstünlüğü ile karşı karşıya gelen Japonya, onlarla imzalanan adaletsiz anlaşmalar nedeniyle ülke olarak ayakta kalmanın gerekli olduğunu anlar ve "Zengin ülke, güçlü ordu" sloganıyla Batı'nın sömürgesi olmamak için Batılı ülkeleri tanıyıp onların ilmini ve teknolojisini öğrenme yoluna gider.

⁸ Yaklaşık on yıl kadar Küçük Beylerin evlerinde yaşayan Kiyo, aynı zamanda ev işlerine de yardım eden Küçük Beylerin hizmetkârıdır. Kiyo, Meiji Dönemi'nde maddi varlığını kaybetmiş samuray ailelerinden birinin ferdidir. Maddi olarak sıkıntıya düştüğü için Küçük Beylerin evinde çalışmaya başlar. Kiyo Küçük Bey'i çok sever ve onu kendi çocuğu gibi sahiplenir. Kiyo sık sık Küçük Bey'e çok dürüst ve güven veren biri olduğuna dair iltifatlarda bulunur. Ancak bu durum Küçük Bey'e tuhaf gelir. Yaramaz ve kötü bir çocuk nasıl sevilir diye düşünür. Mahalledeki arkadaşları tarafından hiç sevilmeyen biri olmasına rağmen Kiyo onu çok sever.

manevi yönü merceğe altına alınmış ve iç dünyasında Küçük Bey'i manevi olarak rahatlatan unsura dikkat çekilmiştir.

4. Eserin Çözümlemesi

Eserde geçen her bir olay örgüsü ve değişimler bir kesiti oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda eser, altı kesite ayrılarak çözümlenmiştir.

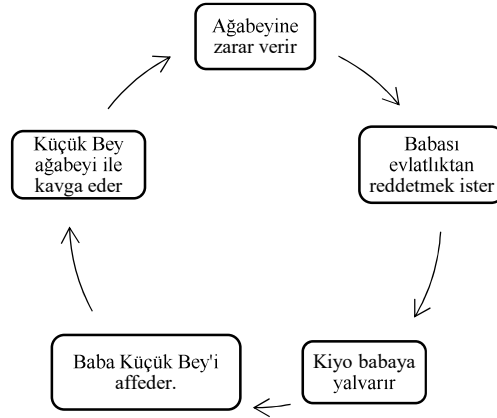
I. Kesit

Yaramazlıklarıyla vurgulanan Küçük Bey, ailesi tarafından sürekli azarlanan bir çocuktur. Babası Küçük Bey'e sürekli 'işe yaramaz serseri' (Söseki, 2001, s. 9) der. Ağabeyi ile de ilişkileri iyi olmayan Küçük Bey, bir gün ağabeyi ile kavga eder ve kavga sonunda ağabeyini yaralar. Bunun üzerine babası, Küçük Bey'i evlatlıktan reddedeceğini söyler. Evin hizmetkârı Kiyoy, durumu kabullenmeye razı olan Küçük Bey'i affetmesi için Küçük Bey'in babasına yalvarır ve babanın öfkesi yatışır. (Söseki, 2001, s. 10)

Küçük Bey, ağabeyi ile kavga eder + Ağabeyini yaralar → Babası evlatlıktan reddetmek ister.

Kiyoy, babasına yalvarır + Babanın öfkesi yatışır → Küçük Bey babası tarafından affedilir.

Denge şeması ise aşağıdaki gibi olmaktadır.

Şema 2: I. Kesit Denge Şeması

Aile içinde yaşanan soruna Kiyoy çözüm bulur ve denge sağlanır. I. Kesitteki denge unsurunun Kiyoy olduğu görülmektedir.

II. Kesit

II. kesit, kahramanın çocukluk anlarından bir diğeriştir. Çocukluğunda yaramaz olduğu için ailesi tarafından hor görülen Küçük Bey'e babası, annesi öldükten sonra da adil davranmaz. Ağabeyi ile harçlıkları dahi eşit değildir. Ancak Kiyoy Küçük Bey'e harçlık verir. Küçük Bey ondan para istememesine rağmen ona harçlık vermesi onu çok mutlu eder. (Söseki, 2001, s. 11)

Küçük Bey'e babası harçlık vermez + Kiyo Küçük Bey'e harçlık verir → Küçük Bey mutlu olur.

Burada da harçlık sorununun Kiyo ile çözüldüğü görülmektedir ve denge yine Kiyo ile kurulmaktadır.

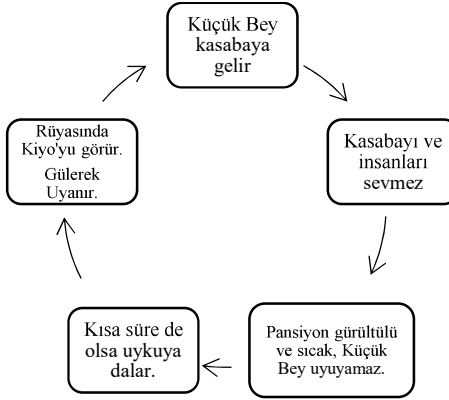
III. Kesit

Bu kesit Küçük Bey'in öğretmenlik yaptığı kasabada gerçekleşir. Küçük Bey'in kasabaya gelmesiyle birlikte Küçük Bey için sorunlar başlamaktadır. Tokyo'dan kırsal kesime gelen Küçük Bey kasabayı ve kasaba insanlarını sevmez. İlk gün bir pansiyona yerleşir ancak pansiyon çok sıcak ve gürültülüdür. Uyumakta zorlanır. Sabaha karşı kısa süre uykuya dalar ve rüyasında Kiyo'yu görür. Rüyasında Kiyo çok mutlu şekilde tatl yer ve ağzını kocaman açışı Küçük Bey'i çok güldürür. Küçük Bey rüyasından gülererek uyanır. (Söseki, 2001, s. 18-19)

Küçük Bey kasabaya gelir + Kasabayı ve insanları sevmez + Pansiyon gürültülü ve sıcak → Küçük Bey uyuyamaz.

Kısa süre uykuya dalar + Rüyasında Kiyo'yu görür → Gülererek uyanır.

Denge şeması ise aşağıdaki gibi olmaktadır.

Şema 3: III. Kesit Denge Şeması

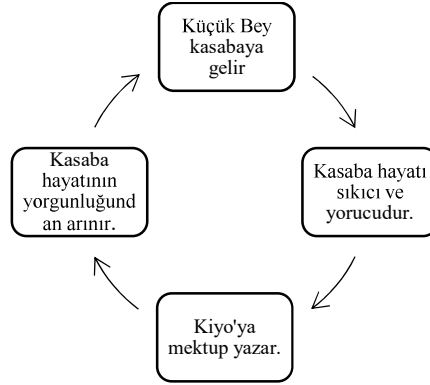
Küçük Bey'in kasaba hayatı huzursuzlukla başlar ancak bilinçaltında bile Küçük Bey'in huzuru Kiyo ile sağladığı görülmektedir.

IV. Kesit

IV. kesit, Küçük Bey ile Kiyo'nun mektuplarından oluşmaktadır. Küçük Bey kasabaya geldiği için Kiyo yeğenininde evinde kalmaya başlar. Kasaba hayatından bunaldıkça Küçük Bey, Kiyo'ya mektuplar yazar. Kiyo'ya yazdığı mektuplarla kasabadaki olaylardan uzaklaşır. Kiyo'dan gelen mektuplar da onu çok sevindirir. (Söseki, 2001, s. 23-24)

Küçük Bey kasabaya gelir + Kasaba hayatı sıkıcı ve yorucudur + Kiyo'ya mektuplar yazar
→ **Kasaba hayatının yorgunluğundan arınır.**

Denge şeması ise aşağıdaki gibi olmaktadır.

Şema 4: IV. Kesit Denge Şeması

Küçük Bey'in kasabadaki yaşamın huzursuzluğundan kurtulmaya çalıştığı bir diğer yolun ise Kiyo ile mektuplaşmak olduğu anlaşılmaktadır. Kiyo ile mektuplaşarak yine kasaba yaşamını huzura kavuşturmaya çalıştığı dikkat çekmektedir.

V. Kesit

Bu kesit Küçük Bey'in iç dünyasında Kiyo'nun değişimini içermektedir. Küçük Bey'in Kiyo ile ilgili değişen nitelermeleri Tablo 1'de yer almaktadır (Söseki, 2001, s. 41-42).

Tablo1. Küçük Bey'in gözünden Kiyo'nun nitelikleri

Çocukluğunda Kiyo ile İlgili Nitelermeleri	Kasaba Yaşamındaki Kiyo ile İlgili Nitelermeleri
Acınası	Asil
Yaşlı kadın	Minnnet duyulan
Eğitimsiz	Özlenen
Soylu aileden gelen	Övülesi
Geri kafalı	Her şeye rağmen iyi biri
Sosyal statüsü olmayan	-

Tablo 1'de Küçük Bey'in kasaba yaşamındaki zorluklarla birlikte Kiyo ile ilgili düşüncelerindeki olumlu değişim görülmektedir. Bu değişime neden olan Kiyo'nun eylemlerine diğer kesitlerde de yer verilmiştir. Kiyo'nun eylemleri sonucunda Küçük Bey'in Kiyo ile ilgili değişen nitelermeleri de Kiyo'nun Küçük Bey'in hayatındaki manevi değeri ortaya koymaktadır.

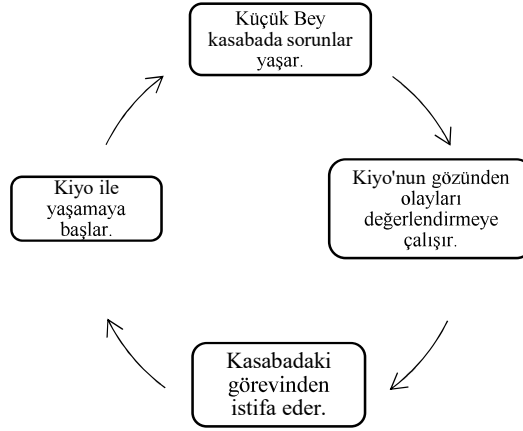
VI. Kesit

Kiyo, Küçük Bey'e sürekli onunla birlikte yaşamak istediğini dile getirir. Ancak kasabaya öğretmen olmasıyla birlikte Küçük Bey ile ayrı şehirlerde yaşamaya başlarlar. Küçük Bey okulda öğrencilerle ve müdür yardımcısı Kırmızı Gömlek ile sorunlar yaşar. Sorunlar yaşarken sürekli aklı Kiyo'dadır. Küçük

Bey, olan olayları Kiyo'nun ne şekilde değerlendireceğini kendince yorumlamaya çalışır. Olaylara Kiyo gözünden bakar. En sonunda sorunlarını çözerek, kasabadaki görevinden istifa eder, Kiyo ile birlikte bir yaşam kurmaya karar verir. (Söseki, 2001, s. 116-117)

Küçük Bey kasabada, okulda sorunlar yaşar + Kiyo'nun gözünden olayları değerlendirmeye çalışır + Kasabadaki görevinden istifa eder + Kiyo ile yaşar → Küçük Bey'in dönüşü Kiyo'ya olur.

Denge şeması ise aşağıdaki gibi olmaktadır.

Şema 4: IV. Kesit Denge Şeması

Küçük Bey mutsuz kasaba yaşamından sonra huzuru yine Kiyo'da bulmaktadır.

5. Sonuç

Bu çalışmada, Küçük Bey'in, hayatın akışında dengeyi ne şekilde kurmaya çalıştığı sorusuna cevap aranmıştır. Eser Todorov'un yapısal anlatı çözümleme yöntemi ile ele alınmıştır. Çözümleme sonucunda Küçük Bey'in yaşadığı zorluklar karşısında dengeyi Kiyo ile kurduğu anlaşılmıştır. Küçük Bey'in yaşadığı her problemde huzuru sağlamak için Kiyo'yu düşünmesi, Kiyo'nun söylediklerini hatırlaması, olayları Kiyo'nun bakış açısıyla değerlendirmesi ve hatta rüyasında Kiyo'yu görmesi, eserde Kiyo karakterinin rolünün büyük olduğunu göstermektedir. Küçük Bey'in, Kiyo ile ilgili olumsuz düşünceleri de ortaya koyularak bu düşüncelerdeki değişim de açığa kavuşturulmuştur. Dolayısıyla Kiyo'nun Küçük Bey'in hayatındaki denge unsuru olması bir kenara, eserde bir figüran izlenimi veren Kiyo karakterinin gizli ve sessiz bir güç olduğu söylenebilmektedir.

Ayrıca Küçük Bey'in hayatındaki manevi huzuru bir kadınla sağladığı anlaşılmaktadır. Küçük Bey ile Kiyo hayatlarını ayırmış olsa da Küçük Bey'in zihninde daima yer edindiği açıklığa kavuşturulmuştur. Bu çalışma ile eserde geri planda gibi algılanan Kiyo karakterinin, Küçük Bey için manevi bir anlam taşıdığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla çalışmanın, eserdeki sözcüklerden yola çıkarak Kiyo karakterine derin bir anlam yüklemesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ath, N. (2014). Edebiyatta Batılılaşma Teması -- *Küçük Bey - Araba Sevdası Örneği*. Kayseri, Türkiye: Erciyes Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Ath, N. (2015). *Küçük Bey'in Anlam Arayışı. Türkiye'de Japonya Çalışmaları Konferansı III* (s. 209-220). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Ath, N. (2017). *Edebiyat Sosyolojisi Bakış Açısı ile Japon Edebiyatı Eğitimi*. L. T. Cahit Kahraman içinde, Japon Dili ve Kültürü İncelemeleri, (s. 175-184). London: Transnational Press.
- Ath, N. (2020). *Kawabata Yasunari'nin Eserlerinde Kadın*. Ankara, Türkiye: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Baloğlu, Z. (2022) "Yapay Zekâ Söseki'yi Nasıl Okur? - Eyleyenler Modeli Oluşturma ve Duygu Analizi Denemesi". *Humanitas - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(20), 160 - 182.
- Barthes, R. (1988). *Anlatıların Yapısal Çözümlemesine Giriş* (Çev:Mehmet Rifat – Sema Rifat). İstanbul: Gerçek .
- Dybovski, A. (2020). *Gaikokugo Toshite no Nihongo Kyōkasho no Kessaku Eigokenban Manga "Botchan"*. . "Gaikokugo Toshite no Nihongo Kyōkasho no Kessaku (2) E'Hyōshō To Bunka' Ōsakadaigaku Gengo Bunka Kyōdō Kenkyū Purojekuto XIX, 110-117.
- Erdemir, A. (2015). *Küçük Beyin Kendine Çıkan Yolculuğu - Natsume Soseki'nin "Küçük Bey" Adlı Romanının İncelemesi*. Türkiye'de Japonya Çalışmaları Konferansı II, Esenbel S., Küçükyalçın E., Ed., (s. 209-220). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Erdemir, A. V. (2022). *Using the Sociology of Literature as a Method to Understand Japanese Culture: The Case Study of Botchan by Natsume Sōseki*. *Diogenes*, 64(3-4), 97-102.
- Gençer, Z. (2018). Kokoro (Gönül) ve Eylül Romanlarında K, Sensei ve Necib'in Ölümünün Durkheim'ın İntihar Teorisini Bağlamında Analizi. *International Journal of Language's Education and Teaching*, 6(2), 454-470.
- Güven, Ç., D. (2022). "Japoncadan Türkçeye İlk "Karşılaştırmalı" Edebiyat Kuramı Çevirisi Derinliğin Keşfi'nde Shōyō Tsubouchi ve Söseki Natsume'nin İzleri". *Kotodama İstanbul Academia* 1., İstanbul. 121-147.
- Hiedata, F. (1990). *Botchan to Kiyo – Zenryaku 'Ofukurosama'*. Kokubungaku: Kaishaku to Kansho/Shinbundōhen. 55(9), 64-69.
- Jakobson, R. (1960). "Linguistics And Poetics"(T. Sebeok). Cambridge: Ma: M.I.T. .
- Kanai Hayato, K. İ. (2019). *Botchan ni Okeru Shijishi 'Sono'`Ano' No Hyōgen Kōka: Chūgokugoban Kankokugoban To Taishō Shite*. Saitama Daigaku Nihongo Kyōiku Sentākiyō, (13), 3 - 12.
- Shigeru, A. (2015). *Natsume Sōseki "Botchan" Ni Okeru Kyoshi Kakiire Ni Kansuru Ichikōsatsu*. Onomichi Shiritsu Daigaku Nihon Bungaku Ronsō. 11, 159 - 172.
- Söseki, N. (2001). *Botchan*, . Tokyo: Iwanami Bunko.
- Todorov, T. (1971). *Öyküleme Sözcü Dizimi* (Çev: Salah Birsal). Türk Dili Dergisi, 675-682.
- Todorov, T. (1977). *Anlatı Türünde Yapısal Analiz*. (Çev: Bülent Aksoy). Birikim Dergisi.:28/29 , 87-92.
- Todorov, T. (2014). *Poetikaya Giriş* (Çev: Kaya Şahin). İstanbul: Metis Eleştiri.
- Todorov, T. (2015). *Edebiyat Kavramı* (Çev: Necmettin Sevil). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Tokunaga, S. (2006). *Botchan To Yamaarashi – Meiji Ishin Wo Megutte*. Saitama Daigaku Kiyōku.,42.
- Yoshimoto, T. (2009). *Natsume Sōseki Wo Yomu*. Tokyo: Chikuma Bunko.